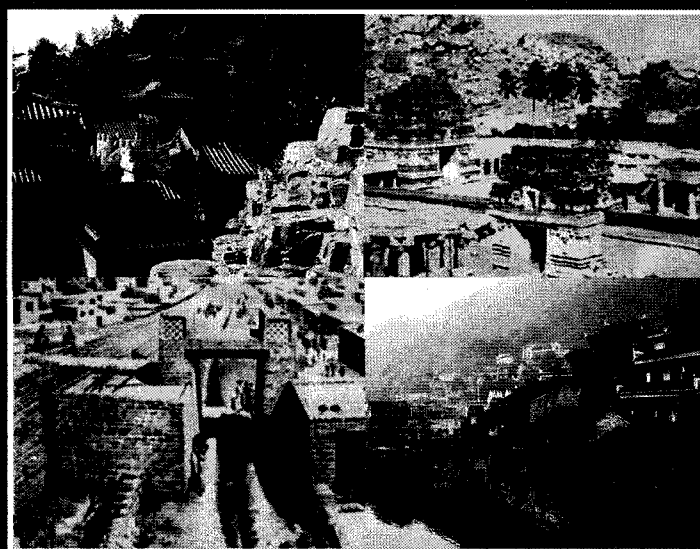

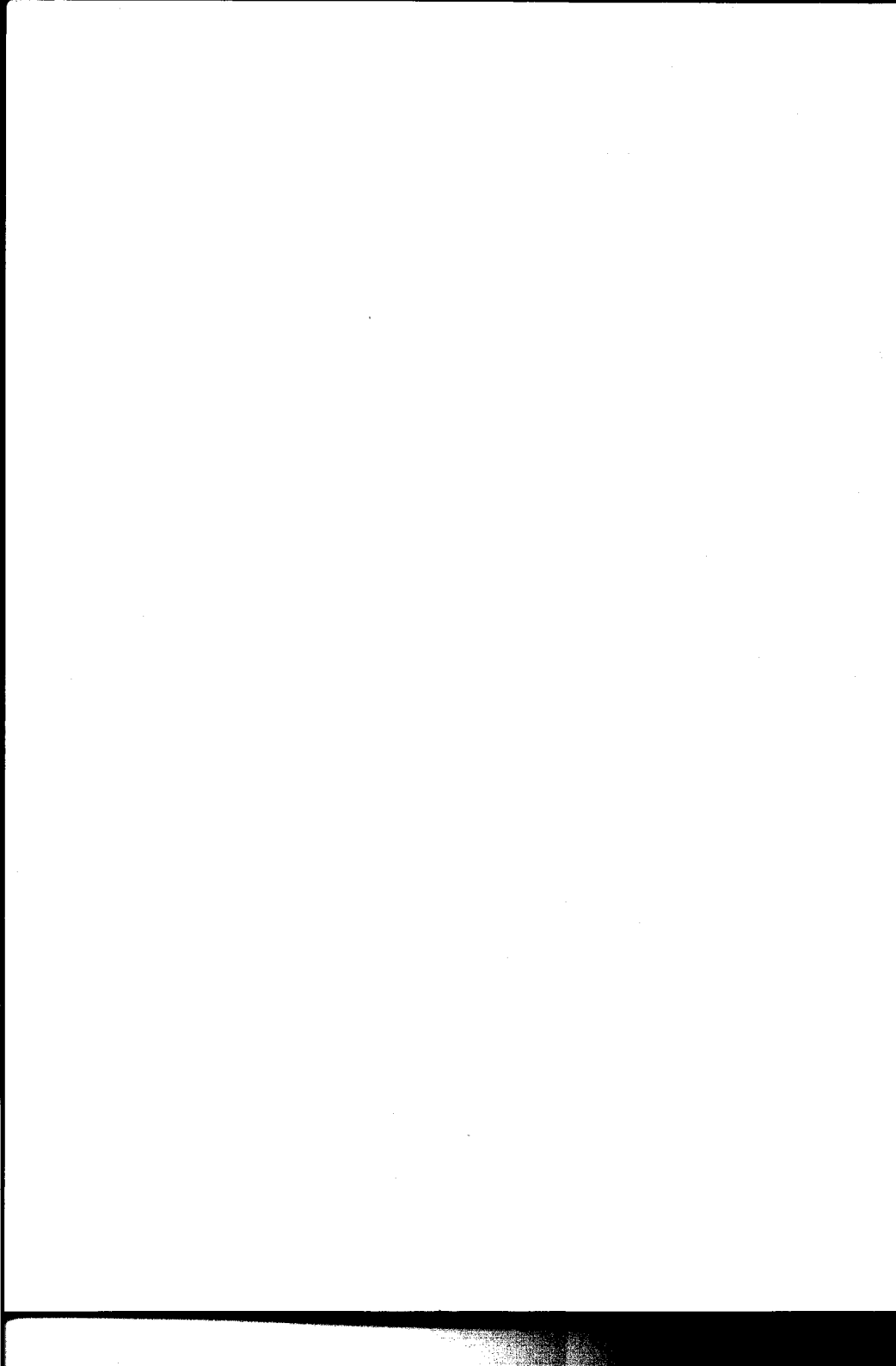
Қ.Т. Жұмағұлов
Г.С. Беделова

ҚЫТАЙ МЕН ҮНДІСТАННЫҢ ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ТАРИХЫ (XI-XVI ғғ.)

Алматы 2015

Оқу құралы

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Қ. Т. Жұмағұлов
Г. С. Беделова

ҚЫТАЙ МЕН ҮНДІСТАННЫҢ
ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ТАРИХЫ
(XI-XVI ғ.)

Оқу құралы

Алматы
«Қазақ университеті»
2015

ӘОЖ 94(510+540)(075.8)
КБЖ 63.3(5Кит+5Инд)я73
Ж 81

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университеті тарих, археология және
этнология факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған*

Пікір жазғандар:

тарих ғылымдарының докторы, профессор **Р. Жарқынбаева**
тарих ғылымдарының докторы, профессор **С. Мәшімбаев**
тарих ғылымдарының кандидаты **Ф. Әділова**

Жұмағұлов Қ.Т., Беделова Г.С.

Ж 81 Қытай мен Үндістанның ортағасырлық тарихы (ХІ-
ХVІ ғ.): оқу құралы / Қ.Т. Жұмағұлов, Г.С. Беделова.
– Алматы: Қазақ университеті, 2015. – 159 б.
ISBN 978-601-04-1216-3

Оқу құралында орта ғасырлардағы әлемдік өркениеттің ең ірі ошақтарының бірі болып табылатын Қытай мен Үндістан тарихы қарастырылады. Дәлірек айтсақ, аталған мемлекеттердің өлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі жолдары басқа аймақтармен салыстырылады. Сонымен қатар бұл елдердің саяси тарихы, қолөнері мен ауылшаруашылығы, басқа елдермен, соның ішінде Батыс Еуропа елдерімен жүргізген сауда қатынастары сипатталады.

Оқу құралы тарих факультетінің оқытушылары мен студенттеріне арналған.

ӘОЖ 94(510+540)(075.8)
КБЖ 63.3(5Кит+5Инд)я73

КІРІСПЕ

Шығыс тарихы Еуропа тарихына карағанда ауқымды болып келеді. Өркениеттің шығыстық түрі өзінің қалыптасуын сонау ежелден алады, сонымен қатар бұл өркениеттердің көріністері жүздеген жылдар бойына сақталып келді, тіпті ортағасырлық Еуропада да байқалды және қазіргі уақытқа дейін кейбір халықтардың тарихы мен мәдениетінде кездеседі.

Үнді және Қытай өркениеті ежелгі уақыттан орта ғасырларға қоғамдық, мәдени және мемлекеттік негіздері ыдырамай, жаһандық трансформацияларға ұшырамай жеңіл отті. Ортағасырлық Үндістан мен Қытай өлі де болса ежелгі уақыттағы қалпын сақтап қалды, дегенмен өзгерістер болды, көбіне бұл өзгерістер сыртқы саяси факторлармен байланысты еді.

Қытай мемлекеттілігі өзіне тән тұрақтылық пен ұзақ өмір сүрудің үлгісі болып табылады. Дегенмен Қытайдың саяси тарихы орта ғасырларда қарқынды жүріп жатты. Ел гүлдену мен апаттарды, бейбітшілік пен соғыстарды, бірлік пен бытыраңқылықты да басынан кешіріп отырды. Қытай өркениеті ежелгі уақыттағыдай орта ғасырларда да нық дамуда болды.

VI-XIII ғ. Қытайдың конфуцийлік империясы гүлденген шағында еді. VI ғасырда Суй әулеті елдің оңтүстігі мен солтүстігін біріктіре алды, бірақ VII ғасырдың басында ол биліктен айырылып қалады. VII ғасырдың басы мен X ғасырдың басына дейін Тан империясы орнайды, ал X-XIII ғасырларда Қытайды Сун әулеті биледі. Бұл кезеңде бүкіл елде қалалар, жолдар салынып, каналдар жүргізілді. Қолөнер мен сауда, өнер мен әдебиет өзінің шарықтау шегіне жетті.

XIII ғасырдың ортасына таман Қытай үшін ауыр кезең орнайды. Империя көшпелі тайпалардың шабуылына ұшырап, 1280 жылы оны моңғолдар жаулап алады да Құбылай хан басқарған Юань империясы орнайды. Құбылай (1216-1294 ж.) Шыңғысханның немересі, атақты бесінші және соңғы ұлы хан болған. Мөңке

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	3
I тарау. XI-XVI Ғ. ҚЫТАЙ	11
<i>1-тақырып.</i> Сун династиясы кезіндегі Қытай	11
<i>2-тақырып.</i> Юань династиясының билігі дәуіріндегі Қытай (1271-1368 ж.)	15
<i>3-тақырып.</i> Қытайдың саяси, дипломатиялық жағдайы	24
<i>4-тақырып.</i> Қытайдағы дін мәселесі	45
<i>5-тақырып.</i> Қытай қалалары	54
<i>6-тақырып.</i> Сауда ісі	65
<i>7-тақырып.</i> Қолөнердің дамуы	69
<i>8-тақырып.</i> Мин династиясы билік құрған дәуірдегі Қытай (1368-1644 ж.)	80
II тарау. ҮНДІСТАН XI-XVI Ғ.	95
<i>9-тақырып.</i> Үндістанның саяси жағдайы	95
<i>10-тақырып.</i> Үндістан қалалары	103
<i>11-тақырып.</i> Үндістанның ауылшаруашылық жағдайы	114
<i>12-тақырып.</i> Үндістандағы сауда ісі	122
Қорытынды	148
Әдебиеттер	151
СӨЖ сұрақтары	154
Реферат тақырыптары	155
Әдістемелік нұсқау	156

Оқу басылымы

Жұмағұлов Қалқаман Тұрсынұлы
Беделова Гүлжан Сейдуалиқызы

**ҚЫТАЙ МЕН ҮНДІСТАННЫҢ
ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ТАРИХЫ
(XI-XVI ғ.)**

Оқу құралы

Редакторы *Г. Рүстембекова*
Компьютерде беттеген және
мұқабасын безендірген *Қ. Өмірбекова*

Мұқабаны безендіруде қолданылған сайт www.tib.tomsk.ru

ИБ №8287

Басуға 01.06.2015 жылы қол қойылды. Пішімі 60x84 ¹/₁₆. Көлемі 10,0 б.т.

Оффсетті қағаз. Санлық басылыс. Тапсырыс №1112.

Таралымы 250 дана. Бағасы келісімді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің

«Қазақ университеті» баспа үйі.

050040. Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспаханасында басылды.